

Landsstevnan hjá »Javna«

Í dögnum 8. og 9. september hevði felagið Javni landsstevnu og aðalfund í Havn

Orsakað av ymsum trupulleikum hava vit ikki havt frásögn frá hesum fundum fyrr enn í dag. Hetta kann tykja onkr um alt ov seint, men av tí at hetta er eitt mál, ið viðkemur fjöld av fólki um alt landið fara vit kortini at loyva okkum at koma við eini heilt stuttari frásögn frá hesi stevnu.

Felagið Javni er eitt felag, ið hevur til endamáls at skapa upplýsing um tey evnaveiku, hjálpa teimum og teirra avvarandi á ein og annan hátt.

Stevnan byrjaði við einum almennum fyrlestari hjá yvirlekninum á Statshospitalinum, Árni Olsen, greiddi frá tí ið rópast oligofreni (andsveika). Hann vísti á, hvussu flóðandi hugtakið intelligens er í roynd og veru. Niðurstaðan var tó, at tey ið hava ein I.Q. uppá 75 eru at meta sum ofullfør andliga sæð. Árni nevndi eisini, at hóast psykiskt tilfurskomin sum kunna nógv av teimum andsveiku klára seg toluliga undir hjálpi út í samfelagnum.

Hann kom eisini inn á lækna-ligar spurningar sum til dømis orsøkirnar til at eitt menniskja gerst andsveikt. Hetta var ein sera áhugaverdur fyrilestur og tað er at vóna, at handritið verður prentað onkustaðni t.d. í blaðnum JAVNA.

Um kvöldið var hugnalig samkoma á Hotel Føroyum, har eini 130 fólk vóru saman-komin. — Borðreitt varð við smúrdum breyði, øli og sodavati.

Aftan á borðhaldið greiddi Mogens Baadsgaard, lærari, frá arbeiðinum á Syltholmskúlanum við Rødbygård. Her arbeiða tey við heilt tilfurskominum børnum, sum leknarnir hava mett als einki kunnu læra. Sum Mogens greiddi frá, so gekk framtíðin hjá hesum børnum. Til dømis vóru børn, sum bert høvdu ligið í songini í árávis komin upp at sita í rullistoli og onkur, sum altíð hevði verið mataður hevði lært at fáa ser sjálvur.

Grundsjónarmiðið, ið teir arbeiða út frá á hesum skúla er, at øll kunnu læra og so hetta, at øll hava rett til tvey miljø: eitt heimamiljø og eitt skúlamiljø. Mogens gekk annars hart imóti at byia børn upp eftir øðrum eyðkennum enn aldri-num. Um hetta sjónarmið var eitt sindur av orðdrátti. Mogens hevur annars verið í Føroyum til tess at hjálpa skúlanum á Traðarvegi í gongd. Hetta er ein deild av Specialskúlanum, har tey tilfurskomnu børnin, sum búgva á Statshospitalinum, verða undir-vist, í hesum sambandi e'vur at verða nevnt, at hann legði dent á, at skúlahúsin í slíkum før-um eiga at líkjast se'husum, tí børnin skulu millum annað læra at klára seg inni í einum húsum. Tí var hann eisini vel-nøgdur við húsin á Traðarvegi, ið júst hava verið sethús fyrr.

Afan á fyrilesturin hjá

Mogensi var dansur, har »Tey av Kamarinum« spældu (ókeyp-is). Henda hugnaliga samkoma endaði á midnátt.

Aðalfundurinn

Dagin eftir — sunnudagin 9. sept. — var aðalfundur í samkomuhøllini á Statshospitalinum.

Frágreiðingin hjá formanni-num, Helenu Samuelsen, visti, at Javni er eitt sera virksamt og livandi felag. Henda sama frágreiðing gav eisini eina góða mynd av teim óteljandi trupul-leikum, sum tey evnaveiku og teirra avvarandi mugu stríðast við.

Tey andsveiku eru mangan fullkomuliga verjuleys, tá myndugleikarnir svikja ella ar-beiða ov seint. Her kemur so Javni inn í myndina, sum tann, ið tekur sær av málinum ella skundar undir avvarandi mynd-ugleikar og tykist hetta tíverri alt ov ofta at vera neyðugt. T.d. vóru eingi skúlahús til tey 20 börnin sum komu heim í fjór. Javni tók so um endan, fann og leigði fyribils eini hús upp á Traðarvegi, til málið varð loyst av myndugleikunum.

Formansfrágreiðingin skal annars ikki verða endurgivin her, men vit kunnu vísa til ta frá-greiðing sum nevndin í Javna læt blaðnum undan lands-stevnun.

Nevndin

Á aðalfundinum varð sama nevndin afturvald. Tey eru He-lena Samuelsen, Hans Thom-sen, Rókur Dalsgaard, Sigmund Frederiksen og Maria Oknar-dal.

Tað er grund til at fegnast um, at nevndin læt seg velja af-tur, tí hetta hevur vist seg at vera ein sera ágrýtin og virkis-fús nevnd.

Peningaliga stendur tað so-leiðis til, at felagið nú eigur 85.000 kr. og ætlanin er at nýta henda pening til eithvørt tiltak til tess at bota um korini hjá teimum evnaveiku í Føroyum. Enn er tó einki avgjørt hvat til tak, felagið skal fara undir, men tað tykist sum hugurin at bygja eitt røktar- og avlásting arheim er stórum millum limi-num.

Tað er jú soleiðis í dag, at mong foreldur hava eitt ands-veikt barn heima og hetta er ómetaliga strævd fyri foreldr-ini, bæði líkamliga og sálarliga — serstakliga har tað andsveika barnið er lamið. Um nú eitt avlástingarheim hevði verið har eitt barn ið vanliga býr heima, kundi sloppið at verið ein part av árinum, so vildi hetta lætt munandi um gerandisdagin hjá foreldrunum. Samsundis hevði hetta verið eitt kærkomið upplívlis hjá tí andsveika barni-num.

Eisini har talan er um vaks-in, sum psykist eru tilfurs

kundi eitt tilíkt heim verið av størsta týdningi.

Tað er sostatt at vóna, at Javni fer at fáa eydna við til-takinum og at føroyingar fara at styðja felagið peningaliga eins væl í framtíðini sum higar-til. Eftir formansins frásögn tykir vælildin mótvægs hesum felag yvirhøvur vera stór mill-um manna. Hetta eiga vit at fegnast um, tí vit vita øll, at fyrr mangan var so sum so við hjartalagnum og áhuganum fyri teimum, sum ikki vóru sum hini.

Tjakkfundurin

Aftan á aðalfundin var tjakkfundur í samkomuhøllini á stats-hospitalinum.

Hesin fundur man vera tann fyrsti av sinum slag í Føroyum við tað at hann fór fram sum ein »paneldiskussión«. Hetta vil siga, at nakrir personar, ið hava serligan kunnleika á ein-um óki verða spurdir av fund-arfólkinum. Hetta krevur í fyrstu atlogu, at holið er væl-egnað og er tað ein stóruspurningur um hetta kann sigast um hollina á statshospitali-num. Betur hevði verið um øll sotu við borti, tí so lá betur fyri at skriva niður spurningar; eis-ini verður sambandið millum fundarfólkið sjálvt betri. Í aðru atlogu krevur hesin formur, at fundarfólkið er sera aktivt og ikki letur tey ið altíð eru von at taka orðið á fundum um at spyrja. Hetta slagði av fundum krevur eisini nógv av »paneli-num«. Tey ið luttaka í hesum mugu duga tann kunst at svara aftur á ein slíkan hátt at hetta ikki styggir onnur frá at spyrja. Eisini má verða kravt av panel-luttakarunum, at tað ikki fyrst og fremst ræður um at teppa spyrjaran, men at svara aftur soleiðis, at vit fáa sum mest at vita. Ikki kann tað sigast at allir luttakarnir luku hesar treytir til fulnar.

Tey luttakandi í hesum panelinum vóru Klaus Hermann, full trúi á ríkisumboðnum. Any Kragh, sosialráðgevari á Rød-bygård (deildin við teim evna-veiku í Havn liggur undir Rød-bygård), Árni Olsen, yvirleknin á Statshospitalinum, Ditlev Ol-sen, leiðari á Spesiaskúlanum, og Jákup Lindenskov, lands-stýrismaður í m.o. sosialmálum.

Tað er tíverri heilt ógjørligt at endurgeva alt ið fór fram á hesum fundinum. Her skal tí bert verða sagt frá, at nógvir týðandi spurningar vóru fram-mi t.d. hvønn týdning tað hev-ur, at hin evnaveiki er undir for-sorg. Her kom tað fram, at tað er ikki so ómetaliga nógv, ið forsorgin hevur at bjóða. Korini er tað av mesta týdnin-gi, at øll tey andsveiku verða melda til forsorgina, so tað ber til at prógva fyri politikkaru-num, at ábøtur eru neyðugar; ella við øðrum orðum kansí tú á henda hátt fáa kortlagt tøvri-n á tiltøkum í Føroyum.

Spurt varð eisini, hví eingin sosialráðgevari var settur enn og svarið var, at eingin umsókj-ari var. Nú er tað so, at fleiri føroyingar eru í læru sum so-si-alráðgevarar og er tað tí at vóna, at onkur teirra fer at søkja starvið, tí stórusaknur er í ein-um sosialráðgevara. Tað vóru øll sand um.

Spurningurin um, hvussu hitt almenna fer at stílla seg til ena-bøn um stuðul til bygging oo-rakstur, um so er at Javni fer undir eitt avlástingarheim, varð eisini reistur. Jákup Lnden-skov, sum hevur vist felagnum stóran áhuga, kundi sjálvsagt einki lova uppá forðand, tí hetta er ein jättanarspurningur. Hann kundi tí bert lova at við-gera málið við vælvið.

Tað er einki at taka seg af-tur í, at hetta man vera hin mest átroðkandi spurningur í dag fyri tey, ið vara av einum andsveikum, tey eiga tí ikki at lata ræða, men bert fara í gongd so skjótt sum til ber.

Samantikið má hetta sigast at hava verið ein áhugaverdur og upplýsandi fundur. Mangir spurningar ið hava tykst fløktir vóru greiddir, men vit eru iva-leysir í, at áhoyarnir sótu eftir henda dagin.

við líka nógvum spurningum og ivamálum, sum ikki komu fram. Hetta kom fyrst og fremst av tí fjöld av spurning-um sum vóru settir til panelið. Tað skuldi sostatt verið grund-arlag fyri einum líknandi fundi aftur næsta ár.

Ein niðurstaðan av tjakkfundi-num var, at stórir trupulleikar standast av, at leiðslan av ands-veikaforsorgini í Føroyum situr niðri á Rødbygård í Danmark. Her má broyting koma í og tað skjótt. Føroyar eiga at verða gjørdar til eitt centur fyri seg, tað má vera tað einasta beina.

Tað var tí somikið meira gleðiligt, at allir luttakarar, ið umboðaðu myndugleikarnar, tyktust vera samdir um, at Fø-oyar áttu at verið gjørdar til serstakt umsitingarøki innan forsorgina við leiðslu í Føroy-um. Tað skiltist á Jákupi, at hetta er ein spurningur, ið Landsstýrið kundi hugsað sær at fingið loyst í samband við eina møguleiga yvirtøku av tí sosialu umsitingini.

Aftan á at hava vart í 3 tímar varð tjakkfundurin slitin. Sum heild má sigast, at hetta var eitt sera væleydnað tiltak og ein má stórliga undrast yvir, at hann ikki varð útvarpaður t. d. í portum, tí her var hópur av spurningum viðgjørdur. Spurn-ingar ið víðkoma stórum parti av fólkinum, men útvarpið vóru greiddir, men vit eru iva-leysir í, at áhoyarnir sótu eftir henda dagin.

Noregs-nýtt v. Fridtjof Diesen

Trygve Bratteli

avløste Lars Korvald den 16. oktober og stiller med dette A-laget som vi kan si i fotball-språket.

Her har vi listen:

Statsminister: Trygve Bratte-li, Oslo 63 år.

Utenriksminister: Knut Fry-denlund, 46 år.

Forsvarsminister: Alv Jacob Fostervoll, 41 år.

Finnansminister: Per Kleppe, 50 år.

Justitsminister: Inger Louise Valle, 52 år.

Handelsminister: Jens Even-sen, 56 år.

Kommunal- og arbeidsminist-er: Leif Aune, 48 år.

Industriminister: Ingvald Ul-vehe, 49 år.

Trafikkminister: Anne Marie Lorentzen, 52 år.

Miljøvernminister: Tor Hal-vorsen, 43 år.

Sosialminister: Sonja Ludvig-sen, 45 år.

Forbruker- og administrasjo-nsmminister: Odd Sagor, 55 år.

Fiskeriminister: Eivind Bolle, 50 år.

Landbruksminister: Torstein Treholt, 62 år.

Regjeringen har lagt fram

sitt arbeidsprogram. Innenriks kan de få støtte fra de borger-lige men når det gjelder uten-riks og forsvaret er det langt i mellom Arbeiderpartiet og So-sialistisk Valgforbund.

FÆRØSK MARGARINE

Vita No 1

VITAMINISERET

FÆRØST PRODUKT

FINT PRODUKT